

esseselerimiz de bu meyanda mütalâa edilmektedir. Bu eksikleri tesbit ve bunları gidermek için bir haftadan beri devam eden Sağlık Şuramız yakında bize tavsiyelerini bildirecekler ve mevcut malî imkânlarla, personel imkânlarına göre bu eksiklerin giderilmesine çalışılacaktır, saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Mehmet Özgünes.

MEHMET ÖZGÜNEŞ (Tabii Üye) — Efendim; Sayın Bakana verdikleri bilgiden dolayı teşekkürlerimi arz ederim. Rakamlar konuştuktan sonra, bana söyleyecek başka söz kalmıyor. Ancak müsaadenizle şu rakamları bir daha tekrar ediyim : 450 hasta, 215 doktor, hemşire olarak kullanılan hademeler ve hastabakıcılar hariç tutulursa, sadece 21 hemşire kalıyor. Bu da gösteriyor ki, Gülhane Askerî Tıp Akademisinde bu hemşire miktarı ile hastalarına kâfi derecede bakmaları imkânsızdır. Nitekim, yalnız Gülhane Askerî Tıp Akademisinde değil, bugün bütün askerî hastanelerin hemşire kıtlığı dolayısıyla, subaylara ve bilhassa erlere iyi bakılamamaktadır. Bir kere daha bunu tekrar etmek isterim; bütün askerî hastanelerde subaylara ve bilhassa erlere iyi bakılmamaktadır. Bilhassa erlere. Bu hususu böylece belirttikten sonra, Gülhane Tıp Akademisi hakkında da birkaç hususu söylemek istiyorum.

Gerek askerî, gerek sivil doktorlarımız için, onların ilk beşliğini teşkil eden ve içinde halen milletlerarası şöhreti haiz çok kıymetli doktorların bulunduğu Gülhaneye gerekli yardımı ve bakımı sağlamak, sanıyorum hepimiz için bir borçtur. Bugün maalesef Gülhane eski Osmanlı devrindeki durumundan da daha aşağıya doğru gitmesi de ve bu bizim için eidden çok acıdır.

Bundan sonra hemşire meselesine geliyorum: Bu mukaddes meslek, gerek sivil ve gerekse askerî sahada, maalesef cemiyetten lâıyk olduğu maddî ve mânevî alâkayı tam mânasıyla bulduğu iddia edilemez. Gönül ister ki bu mesleke gereken maddî ve mânevî alâka gösterilsin.

Askerî hemşire, ordu hemşiresinin ayrıca bir derdi daha var: Bir okuldan aynı zamanda mezun olan sivil bir hemşire (80) lira aslı maaşa kadar yükseldiği halde askerî hemşireler maalesef (50) liraya kadar yükselirler; aradaki adaletsizlik giderilmelidir, kanaatindeyim.

Son olarak bir hususu daha belirtmek istiyorum. Sayın Bakan buyurdular ki, asker hemşireler için kaynak teşkil eden Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı emrindeki kolejden yılda sadece altı kişi mezun olmaktadır. Yani asker hastanelerinin her birine bir iki tane bile değil... Şu halde bu kolejden mezun olacak hemşirelerle asker hastanelerinin ihtiyacını gidermek imkânsızdır. Binaenaleyh, mutlaka bir ordu hemşire okulu açılmalı ve hemşireler burada yetiştirilmelidir. Sayın Bakan bu hususta bir vâadde bulundular. Fakat muayyen bir zaman söylemediler. Eğer 2, 3 hattâ, beş sene sonra deselerdi kendilerine burada bir kere daha teşekkür edecektim. Hürmetlerimle...

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

19. — *Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ahmet Yıldız'ın, Silâhlı Kuvvetlerle ilgili işlemlere dair, Başbakan'dan sözlü sorusu (6/149)*

BAŞKAN — Sayın Yıldız yok. Bir defaya mahsus olmak üzere gelecek Birleşime bırakılmıştır.

8. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Cumhuriyet Senatosu İçtüzük teklifi ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzük Komisyonu raporu (2/15) (S. Sayısı : 65 e ek) (1)*

BAŞKAN — İçtüzük Komisyonu burada... 151'inci maddeye gelmiştik. Bâzı maddeler komisyona gitmişti. 139, 140, 141'inci maddelere ait komisyonun hazırladığı yeni maddeler gelmiştir.

(1) 65 e ek S. Sayılı basmayazı 24 . 10 . 1962 günlü 95'inci Birleşim tutanağının sonundadır.

Eski 144'ü ve yeni 139'uncu maddeyi evvelâ eski haliyle okutacağım; bilâhara komisyonun hazırladığı metni okutacağım.

C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak
cezası

MADDE 139. — C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Takbih cezasına uğradığı halde bunu gerektiren hallerden vazgeçmemek;

2. Aynı birleşimde 3 defa takbih cezasına uğramak;

3. C. Senatosunu, Millet Meclisini, Cumhurbaşkanını, C. Senatosu Başkanını, Millet Meclisi Başkanını, Hükümeti, Başbakanı, tahkir veya tehdidetmek;

4. Toplantı salonunda veya C. Senatosu veya Millet Meclisi binası içinde başka bir suç işlemek.

BAŞKAN — Bu hususta, sayın üyelerden Selâmi Üren, Suat Seren, Hidayet Aydıner, Mehmet İlkuçun ve Sayın Ryidoğan ile Kalpaklıoğlu arkadaşlarımız önergeleri vermişler. Komisyon 139 neu madde olarak şimdi okutacağım metni hazırlamış getirmiştir. Bu metni okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Komisyonca geri alınan yeni 139 neu madde aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir. Genel Kurulun tasvibine sunulmasını rica ederim.

Komisyon adına Sözcü

Â. Artus

C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezası

Madde 139. — C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. İki kere takbih cezasına uğradığı halde bunu gerektiren hallerden vazgeçmemek,

2. Aynı birleşimde üç defa takbih cezasına uğramak,

3. Büyük Millet Meclisini, C. Senatosunu ve Millet Meclisini tahkir etmek,

4. C. Senatosu Başkanını, Millet Meclisi Başkanını, Başbakanı, Bakanları tahkir etmek,

5. Toplantı salonunda yahut C. Senatosu veya Millet Meclisi binası içinde re'sen takibi gereken bir suç işlemek.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?... Kalpaklıoğlu, buyurun.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) Muhterem arkadaşlar, bu maddeyi hatırlarsınız. Uzun uzadıya münakaşa ve müzakere konusu olmuş ve sonunda Umumi Heyetin göstermiş olduğu yakın alâkadan dolayı madde, Komisyon tarafından geri alınması için vâkı talepler üzerine, Komisyona iade edilmişti. Dikkat ettim, belki gözden kaçırmıştım, eski madde ile yeni madde arasında bir fark göremedim. Arkadaşlarımız komisyon olarak, eski ve yeni madde arasındaki farkı izah

buyursunlar. Ondan sonra gerekirse söz alıp bu hususta konuşurum.

BAŞKAN — Komisyon geri aldığı takdirde, Yüksek Heyet tarafından dikkate alınması kabul edilen önergeler de Komisyona verilir. Komisyonlar dikkate alınan önergelere veya Umumi Heyetin temayülüne uyar ve maddeyi ona göre tanzim eder. Fakat Komisyon maddeyi önerge istikametinde hazırlamak mecburiyetinde değildir.

Sayın Kalpaklıoğlu, Komisyona verilen önergeler muvacehesinde eski 114 neu madde ile yeni 139 neu madde arasında bir fark görmediğini, aynı şekilde kaldığını ifade ettiler. Olabilir. Yalnız Komisyonun önergelere uymak mecburiyetinde bulunmadığını hatırlatmış oldum.

Söz, Komisyon adına, Sayın Artus'undur.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ AMİL

ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, maddenin yeni şekli eski şeklinden farklıdır. Ve yeni şeklin tanziminde sayın arkadaşlarımızın verdikleri takrirler, bilhassa sayın Tekirdağ senatörü Selâmi Beyin verdiği takrir, Komisyonca esas ittihaz edilmiştir. Hemen hemen yeni madde sayın Selâmi Beyin verdiği takririn aynı gibi bir şeydir.

Şimdi, en çok üzerinde tartışılan mesele, şu idi: Suat Seren arkadaşımız da bunun üzerinde durmuşlardı. Maddede; Cumhuriyet Senatosu'nu, Millet Meclisini, Cumhurbaşkanının, Cumhuriyet Senatosu Başkanını, v. s. yi tahkir veya tehdidetmek, deniyordu. Arkadaşlar, bu bentte, yani 3 numaralı bentte, «Mânevi şahıslarla hakiki şahıslar birleştirilmiştir. Mânevi şahıslara karşı bir tehdit söz konusu olamaz. O halde, bunları ayırmak lâzımgelir», demişlerdi. İşte yeni maddenin dördüncü bendinde, «Cumhuriyet Senatosu Başkanını, Millet Meclisi Başkanını, Başbakanı ve bakanları tahkir veya tehdidetmek», diye bunları ayırmış bulunuyor. Yeni maddenin üçüncü bendinde Büyük Millet Meclisini, Cumhuriyet Senatosunu ve Millet Meclisini tahkir etmek denilmiş, «tehdit» kelimesi buradan çıkarılmıştır. Bunun dışındaki değiştirme tekliflerine Komisyon katılmamış bulunuyor. Ezcümle beşinci bentde, toplantı salonunda, Cumhuriyet Senatosu veya Millet Meclisi binası içinde başka bir suç işlemek halinin; toplantı salonunda suç işlenmesi ile kori-

dorda veya Meclisin her hangi bir yerinde suç işlenmesi halleri nazara alınmasın diye teklifler mevcuttur, böyle konuşan hatipler olmuştur, bunlara Komisyon katılmamıştır. Sebebi de koridorda, kuliste, Meclisin her hangi bir yerinde derhal tevkifi mucip bir suç işlemeyip de, bununla beraber suçun bir Senatör tarafından işlenmiş olmasının yaratacağı üzüntü karşısında o Senatörün, suçu işledikten sonra, meselâ birisini koridorda yaraladıktan sonra, gelipte müzakerelere iştirak edebilmesi uygun görülmemiştir. Eski tüzükte ve başka memleketlerin tüzüklerinde olduğu gibi bu bent muhafaza edilmiş bulunmaktadır. Başka bir suçtan maksat, 139 ncu maddenin diğer numaralarında sayılan hallerin dışında diğer bir memnu fiildir. Meselâ, bir yaralama fiili var. Bir senatör bir münakaşa sonunda koridorda diğer bir senatörü veya başka bir şahsı yaraladığını tasavvur buyurun. Böyle bir vaziyette kendisinin müzakerelere katılıp salonda müzakereleri takibetmesinin, buradaki görüşmelerin mânevi havasına tesir edeceğini takdir buyurursunuz. Bu sebeple son 5 numaralı bent aynen muhafaza edilmiştir. Bu bakımdan Selâmi Beyin takririnde yeni madde yalnız bu bakımdan ayrılmış bulunuyor. Selâmi Beyin takririni; koridorda bir suç işlenmesi halinde failin muhakak müzakerelerde bulunmamasını derpiş etmişti. Komisyon buna katılmamıştır. Tabiatıyla takdir yüksek heyetinizindir.

BAŞKAN — Buyurun Kalpaklıoğlu.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar, görüyoruz ki, Komisyon adına konuşan arkadaşımız Sayın Âmil Artus Beyefendi eski fıkra da ısrar ediyorlar.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Hayır efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Devamla) — Beyefendi, biz sizi konuşurken hürmetle dinledik. Siz de bizi dinleyiniz. Her halde sizin kadar bizim de bu işe aklımız eriyor.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayınız efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Devamla) — Şunu öğrenmek isterim, Sayın Başkan, Komisyon adına konuşan arkadaş cevaplasın. Karar, Komisyonunda kaç kaç rey ile verilmiştir,

ısrarı mutazammın yeni gelen madde hakkında? Tehdit ve tahkirin burada düzeltilmiş olduğunu iddia ediyorlar. Görüyorum ki, Komisyon üyelerinin ikisinden gayrisi burada yok Komisyona dâhil diğer üyeler de aynı fikirdeler mi? Bunu açıklamadılar. Tehdit ve tahkir. Biz gegenki uzun konuşmalarımızda dedik ki; hükmi şahıslar tehdidedilemez ve tehdit diye ortada bir suç olduğu iddia edilemez. O halde bu bir zaruret idi, Komisyon kendi hatasını düzeltmeye mecbur idi. Bir mânevi şahıs, hükmi şahıs tehdidedilebilir mi? Tabii ki, edilemez. Bu bakımdan kendilerinin bunu düzeltmiş olmalarında, daha evvel Komisyonun düşmüş olduğu hatayı düzeltmek bakımından, mecburiyet vardı.

Üçüncü mesele, Millet Meclisi Reisinin tahkiri veya tehdidi meselesidir. Arkadaşlarımız o zaman dediler ki, Millet Meclisinin İçtüzüğü hazırlanırken acaba Senato Başkanının da her hangi bir Millet Meclisi üyesi tarafından tehdit ve tahkiri karşısında Senato İçtüzüğünde olduğu şekilde cezalandırılacak mıdır? Böyle bir sual soruldu. O da cevapsız kaldı.

Görüyoruz ki, komisyon bu maddeyi aynı metotla ele alıp huzurunuzda gelmiş. Tehdit ve tahkirin ölçüsü sorulmuş idi. Bunu da cevaplandırmadılar. Sayın Komisyon Sözcüsünün bunu cevaplandırması gerekir.

Muhterem arkadaşlar; şurası bir hakikattir ki; buradaki kıymetli üyeler gelip fikirlerini söyleyeceklerdir. Elbette ki, herkes haklı bulduğu fikre meseleyi yanaştırmak istiyecektir. Bunun için mücadele edecektir. Bundan tabii ne olabilir?

Bunu burada vaz'etmiyen komisyon hangi hareketleri tehdit ve tahkir kabul edecektir? Diyorlar ki, biz eski İçtüzüğü aynen aldık. Biz iddia ediyoruz ki, aynen almadınız. Eski İçtüzükte tehdit, tahkir denildiği halde yeni madde de tehdit veya tahkir diye her ikisini de ayrı ayrı suç vasfı olarak kabul ediyorlar ve şiddetlendiriyorlar. Gegen defa burada uzun uzadıya müzakere edilmiş olduğu halde yenisi tehdit veya tahkir diye her birisinin ayrı ayrı buradan çıkarılması için kâfi bir sebep telâkki edilmektedir. Bu da hatadır. Çünkü, «ağırlaştırmadık» diye kendileri beyan etmişlerdi. Görülüyor ki, şu haliyle dahi ağırlaştırılmıştır.

Sonra sayın komisyon başkanı dediler ki; «Meclisin içinde farzedelim ki bir yaralama ol-

sun» biz de farzedelim ki, alelâde bir tartaklama olsun. Bu takdirde tartaklamaya katılmış olanlar gelip de mühim olan bir oylamaya katılmasın mı, vazifesini yapmasın mı? O ayrı, bu ayrı bir şeydir. Kaldı ki, Ceza Hukukumuzun ana kaidesi vardır. Orada; «bir tek suçtan dolayı iki ayrı ceza verilemez» denmektedir.

Yaralamışsa yaraladığı için bir ceza görecektir. Buraya gelip de ona ayrı bir ceza vermek, onu buradaki resmî vazifesinden alıkoymak mümkün müdür? Daha fazla konuşuyacağım. Geçen celsede uzun uzun konuşurken üzerinde durduk. Buna rağmen görüyoruz ki, eski maddede komisyon hemen hemen hiçbir değişiklik yapmadan yeniden huzurunuzda getirmiş bulunmaktadır. Bu mâruzatımın komisyon tarafından cevaplandırılmasını istiyorum. Meselenin yeniden kaleme alınma mecburiyeti vardır. Ayrıca takririmi sunacağım. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun Üren.

SELÂMİ ÜREN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlar; komisyona 144 nü maddenin son fıkrası aynen kabul edilmiş bulunmaktadır. Buradaki tâbiri umumi buluyorum. «Başka bir suç işlemek» deniyor. Malûmuâliniz bizim Ceza Kanunumuza göre suç iki türlü olarak kabahat da suç vasfını haiz olur. Hapis cezasını, ağır hapis cezasını istilzam eden bir fiil de bizim Ceza Kanunumuzda bir kabahat vasfını haizdir. Bu suçlar içinde takibi şikâyetle tâbi olan suçlar da vardır. Bunların cezası hapistir. Şimdi takibi şahsi dâva ikamesine bağlı olan bir fiilden dolayı bir Senato üyesini Meclise sokmamak gibi ağır bir disiplin cezası ile cezalandırmak doğru bir hareket değildir. Belki, kendisi aleyhine suç işlenen kimse dahi bu arkadaşı mahkeme-ye sevk edecek bir durum yaratmayacaktır. O şahıs bu fiilden vazgeçtiğine göre ve suç fiili de koridorda işlendiğine göre artık bu fıkranın haricinde kalması gerekir.

Evet ben de komisyonla beraberim. Dışarıda âmme namına takibi iltizam eden bir suç işliyen kimsenin Senatoda ceza alması keyfiyeti doğrudur. Fakat şahsi dâva ikamesine bağlı olan suçlardan dolayı böyle bir disiplin cezası verilemez. Komisyonun, bu gibi halleri nazarı itibara alması bir hal çaresi bulması lazımdır.

İkincisi; evvelece vermiş olduğum takirle, B. M. M., Cumhuriyet Senatosu ve Millet Me-

clisine hakaret edenler hakkındaki kısmı almış tehdidi kaldırmıştık. Fakat burada yine bir noksanlık vardır. Bu hususta komisyonun dikkatini celb ederim. Eğer bu fıkraya, «B. M. M. ni, Cumhuriyet Senatosunu ve Millet Meclisini tahkir ve tezyif edenler, şeklinde «tezyif» kelimesini de ilâve edersek tehdit mahiyetini haiz fiiller de bu tezyif kelimesi içine gireceğinden onlar da cezasız kalmıyacaktı. Çünkü, hükmi şahısların tehditi olmayacağına göre ancak tezyif edileceklerdir, bu noksanlığın da ikmalı gerekir.

Bir de, birinci fıkrada «takbih cezasına uğradığı halde bunu gerektiren hallerden vazgeçmemek» deniyor. Bendeniz bunun, iki kere, «iki takbih cezası» şeklinde tadili eihetine gitmiştim. Hiç şüphe yok ki, geçici dahi olsa C. Senatosundan çıkarmak bir Senato üyesi için çok ağır bir disiplin cezasıdır. Böyle tek bir takbih cezası alan bir kimsenin böyle bir müeyyideyle karşılaşmasının da doğru olmayacağı kanaatindeyim.» İkinci defa aldığı takbih cezasına rağmen on- da ıslah halleri görülmiyen bir senatörün artık bu cezaya çarptırılması gerekir. Bu bakımdan ben bu takbih cezasının da «iki kere» olarak tasbihini ve tadilini teklif etmekteyim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Karakurt.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Efendim, Selâmi Beyefendi arkadaşımın yerden göğe kadar hakkı vardır. Eğer bu 144 nü maddenin 4 nü fıkrası, yani «toplantı salonunda ve yahut Cumhuriyet Senatosu veya Millet Meclisi binası içinde başka bir suç işlemek» fıkrası... (Kıbrıs Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Dr. Fazıl Küçük ve beraberindeki zevat Senato Başkanı Suad Hayri Ürgüplü ile birlikte şeref locasını teşrif etiler.) (Şiddetli alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Karakurt, bir dakika...

Muhterem Cumhuriyet Senatosunun kıymetli üyeleri, Kıbrıs Cumhurbaşkanı Muavini Ekse-lâns Dr. Fazıl Küçük, Cumhuriyet Senatosu Umumi Heyet Salonunu teşrif etmişlerdir. Kendilerini Cumhuriyet Senatosu Yüksek Heyeti adına selâmlar ve hoş geldiniz derim. (Şiddetli alkışlar) Buyurun efendim, devam edin.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Devamla)

Şimdi bizim Ceza Kanunumuzda Selâmi Beyefendinin dediği gibi suç ve kabahat ayrılmış de-

ğildir. O eski Ceza Kanunumuzda mevcuttur. Yeni Ceza Kanununda kabahat da suç olarak idrak edilmiştir. Yeni Ceza Kanunumuzda suç, fiilî ve lafzî olabilir. Meselâ, bir senatör koridorunda sevmediği bir arkadaşına; «hadî be sende» derse bu suçtur, hakaret suçu tekevvün etmiştir. 15 gün bir üyenin Meclisten çıkarılması gibi birşey olursa teşriî masuniyeti ne olacaktır? Bir üye adam vurmadan gayrı bir suç işlemiş ise vazifesine gelmelidir. Senatör veya Milletvekilinin vazife gelmemesi için ancak cürmümeşhut halinde adam vurması, cinayet işlemesi lâzımdır.

Vazifeden mahrum etmek için, Anayasanın Milletvekili ve Senatöre bahsettiği geniş hakları bir küçük hakaretle elinden almak asla vâridi hatır olmaz.

Sonra, geride bakınız ne kadar müeyyidesi var. 147 neî madde aynen şöyle diyor : «Cumhuriyet Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasına uğrayan üye toplantı salonundan derhal dışarı çıkmaya mecburdur. Bu üye, cezanın uygulandığı oturumdan itibaren 15 gün süre ile Cumhuriyet Senatosu çalışmalarına katılamaz.» Bu kadar ağır bir müeyyide ile bunu bağlarsanız senatörün burada teşriî vazife görmesine mani olursunuz. Selâmi Bey ve diğer arkadaşlarımızın bu husustaki fikirlerine aynen iştiyak ediyorum.

Bu maddenin 4 neî fıkrası sureti katiyede değiştirilmelidir. Aksi takdirde senatör teşriî vazifesini yapamaz. (Alkışlar)

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Dışişleri Komisyonu adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Ahmet Yıldız, Kıbrıs Cumhurbaşkanı Muavini Ekselâns Fazıl Küçük'ün, Cumhuriyet Senatosunu teşrifleri münasebetiyle, Hariciye Encümeni adına konuşmak isterler. Buyurun.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Kardeş memleketin pek Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Ekselâns Fazıl Küçük'ü Türkiye Cumhuriyeti Senatosunda selâmlamakla derin bir mutluluk duymaktayız.

Çektiği büyük acıların sızılarını henüz dindirememiş olan Kıbrıs halklarını da, Ekselânslarının yüksek şahsında selâmlarız.

Geçmiş politik hataların sonucu olarak hâlâ unutamadığımız üzüntülerimizi azaltacak bir

politikayı arzulayan görüşlerimizi, en iyi temennilerimizi ve dâvalarına karşı duyduğumuz derin ilgiyi Kıbrıslı soydaşlarımıza, en yetkili temsilcileriyle, duyurma fırsatını elde etmiş olmadan da ayrıca mutluluk duymaktayız.

Sayın Başkan Yardımcısı,

Sizden önce memleketimizi ziyaret eden Başkan Makariyos da, en samimî görüşlerimize ve düşüncelerimize ümit verici cevaplar vererek memleketimizden ayrılmıştı.

Büyük Devlet adamı Venezilos'un Büyük Lider Atatürk'ü bu topraklarda ziyaretiyle başlayan ve bugün tam bir itifaka varan Türk - Yunan dostluğunun mutlu gelişmesi, Kıbrıs halkları içinde iyi bir örnek olmasını temenni ederiz. Tarihin böyle mutlu bir tekerürü hepimizi hoşnut eder.

Kıbrıs'ın iki sayın liderinin memleketimize yaptıkları bu ziyaretin böyle bir gelişmenin başlangıcı olmasını temenni ederiz.

Başkan Makariyos'un ümit veren ziyaretinden sonra, Kıbrıs'ta umduğumuzun tam tersine ve derin bir hayal kırıklığı yaratan bazı davranışları, hesapsız ve kontrolsüz hareketler olarak kabul etmek isteriz.

C. Senatosunun sayın üyeleri,

Çok sayın misafirimizin Parlâmentomuzu teşrif ettikleri bu anda Kıbrıs Cumhuriyetinin çözmek zorunda olduğu ana dâvalara değinmek ve samimî görüşlerimizi ifade etmek isteriz.

Kıbrıs halkını meydana getiren iki ayrı cemaatin barış içinde egemen ve bağımsız bir Devlet halinde yaşamasını amaç güden bu dâvalara «Birleşmiş Milletler Şart» ı ve dünya genel görüş politikasının itibar ettiği temel ilkelere göre, Türk - Yunan - Kıbrıs hükümetlerinin ortak yararına saygı gösteren bir uzlaşma ve anlaşmaya varılmıştır.

Birleşmiş Milletler Şartı'nın 72 ve 73 neî maddelerinde açıkça belirtildiği gibi halkın değil, halkların self determinasyon hakkı savunulmaktadır. Kıbrıs'ta da birbirinden tamamen ayrı dinî, etnik ve kültürel niteliklere malik iki türlü halk bulunduğu gerçeği ve her birinin self determinasyon hakkı ve arzusuna saygı gösteren hiçbir çözüm şeklinin muteber olmayacağı aşîkârdır. Zürih ve Londra anlaşmalarında da, bu görüşün taraflarca kabul edilmesi sonucu olarak bugünkü Anayasa hazırlanmıştır.

Ayrıca, Avrupa entekresyonuna gidildiği bir dönemde, yarı milyon nüfuslu bir ada halkının, varılan anlaşmalar çerçevesi içinde barış ve huzura ulaşmasına engel olan her teşebbüs, ilgili milletlerin ortak yararlarına da aykırıdır.

Türk Hükümetinin, bir anlaşmaya varmak amacıyla gösterdiği fedakârlık ve adadaki soydaşlarımızın tahammüllü, anlayışlı davranışının yeter derecede ve insafla takdir edilerek gereken karşılığı göremediğini üzüntüyle belirtmek isteriz.

Türk Milleti ve Hükümetleri, Kıbrıs olaylarını yakın bir ilgiyle izlemekte ve bu olaylara Zürih ve Londra anlaşmalarının ruhuna uygun olarak, mevcut Anayasa çerçevesi içinde bir çözüm bulunabileceği inancını Başkan Makariyos da açıkça ifade etmişti. Başkan Makariyos Türk resmî görüşünü, diğer problemlerde olduğu gibi, anlayışla karşıladığını söylemiş, bu alanda karşılaşılan güçlüklerle iyi bir anlayışla çözüm bulunabileceğini ifade etmişti.

İyi umutlar yaratan bu karşılıklı görüş teatisinden sonra Kıbrıs'ta tanık olduğumuz gelişmeler ise hiç de umut verici olmamıştır. Bu gelişmeleri Sayın Başkanın iyi niyetinden şüphe edecek derecede, karamsarlıkla karşılamamakla beraber, bundan sonraki tutumu çok titizlikle izlememiz gerektiği kanısına varmış bulunmaktayız.

Kıbrıs'ta yakından ilgilenen müttefik Yunan Hükümetinin de adadaki son gelişmelerden hoşnutsuzluk duyduğu anlaşılmaktadır.

Anlaşmalara uyulması bakımından, Türk Hükümetiyle aynı yönden bir eylemde bulunduğu inancını beslediğimiz Yunan Hükümetinin harekete geçmesini beklemekteyiz.

30 milyon Türkün, daima kalbinde sıcak bir ilgi yaşatan ve onun bir parçası olan Kıbrıslı soydaşlarımıza karşı Türk Milletinin sabır tüketen tahriklerden incinen duyguları, en güç anlarda dahi gerek ada Türklerinin, gerekse liderlerinin göstermiş olduğu birlik, azim, ve dâvaya bağlılıkları karşısında, EOKA hayallerinin gerçekleşeceğini sanmak gafletine düşülmeyecek kadar bir basiret gösterilebileceğini umarız.

16 Ağustos 1960 dan bu yana Kıbrıs Türklerinin anlaşmalar çerçevesi içinde iki cemaat arasında huzar ve iş birliğinin sağlanması hususunda harecağı çaba, kıskırtmalara karşı

takındığı soğukkanlılık özellikle liderleri Sayın Küçük'ün bizzat Rum liderlerinin de açıkça ve memnurlukla belirttikleri anlayışlı tutumuna karşı resmî kişilerin de katıldığı EOKA tehditleri ve Enozis yaygaraları çok hayal kırıcı olmaktadır.

Anlaşmaların en açık ve uygulanması huzur getirecek hükümlerinden biri olan belediyelere ilişkin hükümlerin yerine getirilmesinde Rumların olumsuz inatlı davranışları, pervasızca sık sık tekrarlanan Anayasayı ihlâl e yeltenişlerine karşı gösterilen hoşgörülük normal ölçüleri çoktan aşmış bulunmaktadır. Türk Milleti ve Hükümetlerinin anlaşmalara verdiği büyük önem karşısında, Rumlara da sağduyunun gecikmeden hâkim olacağı umudunu henüz yetirmiş değiliz.

Hâlâ çetecilikle isteklerini kabul ettirme çabasında bulunan Ortaçağ zihniyetli kimseleri uyarak doğru yola getirmesi beklenen bâzı sorumlu kişilerin de, çetecilere uymak suretiyle takındığı olumsuz tutum çok hayal kırıcı olmaktadır. Bugün dahi üzüntüsünü duymakta olduğumuz kısır görüşlü insiyatiften yoksun ve yeteneksizlikle yürütülen bir dış politika yüzünden Kıbrıslı soydaşlarımıza yeterli bir statü sağlanamamanın acısını henüz unutamadan elde edilmiş bulunan asgari hakların dahi kaybına asla göz yumamayacağımız gerçeğinin iyice anlaşılacağı umarız. Bütün bu olaylar ümit kırıcı belirtiler ve genel durum karşısında, anlaşmalara tam bir saygıyla bütün problemlere çare bulmak için ilgili tarafların iyi niyetlerini göstermeleri zamanı gelmiştir.

Sayın ve değerli misafirlerimiz, Türk Parlamentosu ve milletinin en iyi temennilerini, sevgilerini ve dâvalarını daima inanca destekleme hususundaki kararlı tutumunu lütfen Kıbrıslı kardeşlerimize ulaştırmanızı istirham ederiz. (Alkışlar)

BAŞKAN -- İktüzüğün 139 ncu maddesinin görüşülmesine devam ediyoruz. Buyurun Muhittin Kılıç.

MUHİTTİN KILIÇ (Konya) -- Sayın Kıbrıs Reisicumhur Yardımcısı, Muhterem Senato Başkanı, saygıdeğer arkadaşlarım, 144 ncu maddenin dördüncü ve beşinci fıkraları bendenizi de tatmin etmemiştir. Hemen üzülerek arz ediyorum, bir zamanlar komisyon çalışmalarına

katıldım, sonradan Bütçe Encümenine geçmem dolayısıyla çalışmalarımı devam ettiremedim. Fakat komisyon mesaisi şükranına ve her türlü takdire değer, bunu müdrikim.

4 ncü fıkra ikiye ayrılmış 4 ve 5 nei fıkra olmuştur. Mesele Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Millet Meclisi Başkanı, Başbakan ve hattâ bir Bakan veya bir grupun seçtiği Bakanın tahkir edilmesi dolayısıyla bu cezaya değer görülüyor da diğer bir grupu tahkir etmesi cezaya değer görülüyor.

Bir Bakan arkadaşımız tahkir edildi diye bir arkadaşın takbih cezasına uğraması mümkün ise bir grupun topyekân kalkıp falanca gruba aynı hareketi yapması da her halde aynı cezayı müstelzim olması icabeder. Bunda tereddüdlenmesi lâzımgeldiği kanaatindeyim. Bu, bir.

İkincisi, hemen şimdi şurada başımıza gelen bir hali arz etmek isterim: bugün Senatamızda bulunan dost Devlet Reisvekilidir. Bugün için, yarın için böyle bir şeyi asla kabili tasavvur görmemekle beraber; her arkadaşın bu kürsüden her vakit nezih sözler söyleyeceğini kabul etmekle beraber, farzı muhal, dost bir Devlet Reisi bu çatı altında tahkir edilse bunu yapan cezaya müstahak olmalı mıdır? Bizim bir Bakanımız da tahkir edilse bu hakareti yapan cezaya müstahak olmalıdır, elbette. Bu itibarla 4 ncü fıkra asla sayımı kabul değildir.

5 nei fıkraya geçiyorum. Muhterem Selâmi Bey arkadaşımızın, Karakurt arkadaşının fikirlerine aynen iştirak ediyorum. Onların söylemediği, yeni bir fikir olduğunu zannettiğim şu fikirlerimi arz ve ilâve ediyorum. Şöyle ki: Bir kere burada komisyonun bize derpiş edip getirdiği madde, zannediyorum, vazih değildir. Neden vazih değildir? Bir kere meşhut bir suç mudur? Hemen işlenen bir suç halinde mi, bu ceza verilecektir? Görülen, yani bizim alıştırığımız tâbirle 3005 sayılı meşhuten işlenen suçların takibi hakkındaki usule göre, meşhut sayılan, göz önünde işlenmiş sayılan suçlar mı mevzuubahsolan? Yoksa başka bir suç mudur? 15 gün evvel, bana gelen arkadaşım şu şekilde hakaret etti, ben de Sulh Ceza Mahkemesine şu şekilde bir dâva açtım, derse; Başkanlık Divanı ne düşünecektir? Şu halde 5 nei fıkra kabili tatbik değildir. Kaldı ki, sübut yönünden; bir

arkadaşımız, diğer bir arkadaşımız için, bana karşı şu suçu işledi derse, bunun sübutu ne şekilde olacaktır? Nasıl suçun işlendiğine kanaat getirilecektir? Bendeniz bunu pek anıyamadım, çok Sayın Komisyon Sözcüsünden de özür dilerim.

Bu itibarla, 4 ncü, 5 nei fıkraların komisyona iadesi için bir tahrir taktim ediyorum, kabulünü istirham edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Aydmer.

HİDAYET AYDINER (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Muhterem arkadaşlar; fikir ve hükümler, dayandıkları esbabı mucibeden kuvvet alırlar, buna göre kabul veya ret ile karşılaşırlar.

Daha evvel bir prensip kararı verildi. Komisyonun tedvin ettiği maddeler basılsın, neye karar vereceğimizi daha evvel bilelim, dedik. Bu prensip karara, maalesef, Komisyon muhalefet etmiştir. En mühim maddeleri geri aldı. Fakat hangi esbabı mucibe ile neyi kabul etti, neyi reddetti meğhul. Ne gibi metin getirdiği de meğhul. Bu, Senatamızın çok önemli bir meselesidir. Kendi teşrii vazifesine taallük eder. Binaenaleyh, komisyon reddediyor, Heyeti Muhteremenizden rica ediyorum, komisyon bu maddeleri, tahrirlerle beraber, önüne alsın, hangi tahriri ne sebeple reddediyor, hangi tahriri ne sebeple kabul ediyor, hangi yeni hükmü ne sebeple tedvin ediyor, bunu yazsın, bastırsın, tevzi etsin, meçhulât üzerine karar vermiyelim. Yanlış yola gidilmektedir. Rica ediyorum. Zaten prensip kararı verilmiştir, bize tevzi edilmiştir, dendi. Bu en mühim mevzudur. Burada tatbiki lâzımdır. Binaenaleyh, komisyona geri verilsin, meçhulât üzerinde hüküm vermiyelim. İkmal ettikten sonra malûm üzerinde hüküm verelim. Yoksa esbabı mucibesiz, yerli yersiz şey üzerinde ret veya kabul edilen, verilen karar ve mütalâa hiçbir vakit kıymet ifade etmez. Çok rica ederim, efendim.

BAŞKAN — Sayın Esat Çağa.

ESAT ÇAĞA (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Muhterem arkadaşlarım; vazifesi müzakere etmek olan bir heyetin, tüzükleri, müzakeratı teskil maksadiyle yapılır ve tedip mahiyetini taşımaz.

Bu 139 ncü madde, bendenize göre tüzükten beklenen gayeyi aşmış gibi gözüküyor. Evet, müzakeratın selâmeti namına icabeden tedbirleri ala-

İm. Fakat hiçbir Senatörü veya Millet Meclisi üyesini kimsenin burada tehditlemeye hakkı yoktur. Bu itibarla 139 nci maddenin birinci fıkrasından gayrisi yani tıbbi cezasına uğradığı halde bunun gerektirdiği hallerden vazgeçmemekten gayrisi, yani ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraların maksadıyla aykırılığından dolayı, bendeniz bunların tayyidilmesi lüzumuna kaanım.

Söyler durunuz. Millet Meclisi, Senato hürriyet mabedidir deriz. Sonra gelir burada kendi hürriyetlerimizi tahdide kalkarız. Bu şartlar altında ve bu madde mevcut iken hiçbir arkadaşımız burada fikrini doğru olarak ifade edemez, arkadaşlar.

Arkadaşlar bizim burada zaman zaman gırtlak gırtlığa geçtiğimiz oldu. Zaman zaman birbirimize hakaret ettiğimiz de oldu. Hattâ tehdide kadar da vardı. Fakat bunu hiçbir zaman kendi şahsi husumetimiz dolayısıyla hakaret etmek kasdıyla, tehdit etmek kasdıyla yapmadık. Milli menfaatleri, halkın menfaatlerini müdafaa etmek gayreti içerisinde, bunun ateşi içerisinde yaptık.

Bir yandan Anayasa şu kürsüden söylenen sözlerin, davranışların, suç vasfını meneder. Ondan sonra biz Anayasa hükmüne aykırı olarak, gelir bu disiplin hükmünü tatbika kalkarız. Bendeniz takrir veriyorum ve ikinci fıkradan itibaren 5 nci fıkraya kadar bileünle fıkraların maddeden çıkarılmasını teklif ediyorum.

İngiltere parlamentosunda, harbin en kızıştığı bir sırada kalıktı bir mebus, dedi ki, Çörcil'e sen, İngiliz milletinin yüz karası, şu muharebe ettiğimiz Hitler, İngiliz milletinin daha muhabbidir.. Hakaret...

Geçenlerde bir arkadaşımız grup namına bana cevap verdi ve beni şimaldeki bir doktrinin propagandasını yapmakla suçlandırdı. Bal gibi hakaret... Çünkü beni Ceza Kanununun çerçevesi içerisinde, beni halkın husumetine mâruz bırakacak bir isnattır. Ama kalkıp o zata mukabele dahi etmedim. Çünkü burada kendi kanaatine göre halkın menfaatini müdafaa etti ve söyleyeceğini söyledi. Bunu söylerken bana hakaret etme kasdını görmedim. Onun için arkadaşlar, burada icabında bakana da çatılır, Başbakana da çatılır, partiler de birbirine çatar, hakaret eder. Ama bizi buna sevk eden şey karşımızdakini küçük düşürme isteği değildir. Karşımızdakini halkın husumetine mâruz bırakmak isteği de değildir. Vazife yap-

manın bizde tevdi ettiği heyecan duygusu ile halkın menfaatlerini bu kürsüden korumak maksadıyla yapılmış şeydir. Bu itibarla, bu maddenin tayyini teklif ederim. (Alkışlar, sağdan, ve ortadan)

BASKAN — Sayın Özgünes,

MEHMET ÖZGÜNEŞ (Tabii Üye) — Efendim, sayın Esat Çağa'ya iştirak etmemeye imkân yok. Bu kürsüden söz hürriyetinin sulistimali karşısında alınabilecek en müessir tedbir, kanaatime göre söz hürriyetidir. Biz burada şu veya bu bahanelerle, şu veya bu şekilde bir senatör arkadaşını tehditlemeye doğru gidecek olursak, millet haklarını tam olarak müdafaa etmeye imkân yoktur. Ben bu hususu böylece belirttikten sonra, daha evvel mevzu bahis ettiğim bir noktaya yine gelmek istiyorum. Bir üye Başbakana, Hükümetten, bakanlardan her hangi birisini tehdidederse, ortada bir Hükümet var ve elinde polisi var, jandarması var, Milli Emniyeti var. Benim elimdeki telefon bile Hükümetin emrinde.. Böyle iken, ben kalkacağım, Hükümeti tehdidedeceğim ve Hükümet beni cezalandıracak.. Ama, Hükümet, mesele muhalefeti tehdidederse hiçbir şey yok.. Hükümet, Senatoyu tehdidederse, hiçbir şey yok.. Bana öyle geliyor ki, tehditten korunması lâzımgelen unsur, muhalefettir. (Muhalefet sıralarından bravo sesleri, alkışlar) Bir Hükümet, bir üyeyi tehdid edebilir; fakat bir üye, bir Hükümeti tehdid edemez..

Dahiliye Vekili, tasavvur ediniz, polisiyle, jandarmasıyla, her şeyi ile benim karşımdadır. Ben onu tehdit ettiğim zaman bana ceza verilecek.

Sordum, Sayın Komisyon Sözcüsüne, ben nasıl tehdid ederim, Hükümeti ve nasıl tehdid ederim her hangi bir Bakan? Meselâ ne dersem tehdit olur? Maalesef bunun cevabını alamadım. Kabul edelim, tehdit ettim, ne olur, ne gelir elimden? Eğer gaye şu kürsünün söz hürriyetini tehdit etmekse bir şey diyeceğim yoktur. Eğer burada serbestçe konuşulacaksa 139 ncu madde reddedilmedir. Birinci fıkraya bir şey demiyorum, ama diğerleri mutlâka reddedilmelidir.

BASKAN — Sayın Birand.

İZZET BİRAND (İzmir) — Sayın arkadaşlarım, Yüksek Meclis, memleketin elbetteki herbiri ayrı ayrı büyük önem taşıyan meselelerini ciddiyetle hükümlere bağlamak durumundadır.

Tefekkürü; belli usul ile, doğru disipline riayet etmektir. His ve heyecan tamamiyle mekanik ve refleksif bir faaliyettir. Bir defa his hasasına el atıldı mı, ve bir defa hislerle heyecan kamçılandı mı, salim müzakereye imkân kalmaz, sesin şiddetinin artırılmasında, işe bile bile tahkir ve tezyif karışması halinde ona itibar kalmaz.

Bu itibarla, ben istirham edeceğim ; şu tahkir ve tezyif unsurlarını ne kadar mümkünse, ki bütün Meclis üyelerini tenzih ederim, ama hissimize mağlûp olarak, böylesine tabiate aykırı bir şeyi mazur göstermeye teşebbüs edip kendimizi alıştırmıyalım. Binaenaleyh istirhamım; selâmetle, sükûnetle meseleleri olgunlaştırmaya mütemayıl olsun, fakat tahkir ve tezyif gibi unsurlar bu çatının altında asla yer almasın. Heyecanın bir an için lüzum ve zarureti olduğu yeri söyleyebilirim. Her şey kaybedilirse, varlık ve yokluk dâvası ortaya atılmış olursa o vakit evet. Fakat onun dışında her şeyi gayet ince hesapla neticelere bağlamaya mecburuz ve temenni ederim ki, bu memlekette his ve heyecanlarımız bizim ancak ve ancak neşe ve şetaretimizi artıracak unsurlar olarak kullanılsın. Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurun Bozcah.

ÖMER LÜTFİ BOZCALI (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, benden evvel konuşan hatip arkadaşlarım 139 (eski 144) ncü maddenin 3 ve 4 ncü fıkralarının tamamen kaldırılması hususunda izahatta bulundular. Beyanlarına ve ileri sürdükleri sebeplere itiraz etmiyeceğim. Ancak, bir tüzük veya kanunda her hangi bir suç ezeai müeyyideler altına koymak, o cemiyet veya topluluğun veya şu arzuladığımız yüksek Senatodaki huzurun mutlâka temini kastına mâtuf olduğuna göre, burada da nizam altına alınması icabeden hususların mutlâka bir müeyyide altına alınması da hukuk icabatındandır. Şu veya bu sebepten söz hürriyetinin tamamen dışında olarak, arkadaşlarımı tenzih ederek konuşuyorum, her hangi birisi kalkıpta diğer bir arkadaşımızı ölümle tehdit eder veya yaralar veya buna benzer bir suç işlerse o arkadaşım şurada oturması mı iktiza eder? Bu gibi hareketlerin önleyici mahiyette konulacak müeyyidelerin söz hürriyetiyle alâkası olmadığı kanaatindeyim..

Bendeniz 4 ncü fıkırada vermiş olduğum takdirde işaret ettiğim gibi sadece bir suç tabiriy-

le değil, resen takibi iktiza eden bir suç işlediği takdirde bu maddenin tatbiki, arzuladığım neticeye varacak kanaatindeyim. Bu itibarla vermiş olduğum takririn, 4 ncü fıkrasının, «re'sen takibi icabeden bir suç işlendiği takdirde tatbiki...» yolundaki teklifimin kabulünü arz ve rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; bendeniz de sizlere 27 Mayıs 1960 yılından evvel Büyük Millet Meclisinde yapılan bir konuşmadan bahsedeceğim. Zamanın muhalefet lideri Sayın İnönü, zamanın Hükümet erkânına «kafamı kızdırmayın size yapmıyacağım yoktur» demişti. (Soldan gülüşmeler) ve karşı tarafındaki Hükümet erkânı, «hangi topunla, tüfeğinle» demişti. Fakat hiç kimseye bir cezai müeyyide tatbik edilmemişti. Ve gene demişlerdi ki; siz öyle düşeceksiniz ki o zaman ben dahi sizi kurtaramıyacağım. Şimdi acaba hürriyet devri dediğimiz bu devirde aynı sözü bir senatör veya milletvekili bugünkü Hükümete söylerse demek ki, onu kolundan tutup, fırlatıp atmak lâzım. Bu itibarla maddenin kaldırılmasına mâtuf arkadaşlarımızın verdikleri takririlere müspet oy kullanmanızı saygı ile istirham ederim.

BAŞKAN — Buyurun komisyon.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanının S. Ü.) — Efendim, benden evvel konuşan çok belîğ ve kâbiliyetli arkadaşlarımın parlak nutuklarından sonra konuşma bedbahlığına uğradım. Onun için şahsen üzüliyorum. (Gülüşmeler)

Biz, maddenin bâzı arkadaşlarımızın düşündükleri gibi, lüzumsuz olduğuna ve tüzükten çıkarılması lâzımgeldiğine katiyen inanmıyoruz. Ancak maddenin, komisyonca hazırlanmış olan yeni şeklinde de, burada cereyan eden görüşmelerin ışığı altında, bâzı değişiklikler yapılabileceğini peşinen kabul ediyoruz. Bu bakımdan hiçbir direnmemiz bahis konusu değildir.

Bâzı arkadaşlar maddenin tamamen çıkarılmasını, bâzıları bâzı bentlerin çıkarılmasını istediler. Evvelâ, Esat Çağa arkadaşım Anayasaya aykırılığını ifade buyurdular. Katiyen Anayasaya aykırılık bahis konusu değildir.

Çünkü mevzu bahis olan şey, bir toplulukta müzakerelerin selâmetle cereyanını sağlamaktır. Burada büyük ölçüde âmme menfaati mevzu bahisdir, bunun sağlanması için de bundan evvel tenbih, ihtar gibi cezaları kabul buyurdunuz. Şimdi ise bunun en mühim kademesi olan celseden çıkarma cezasına gelmiş bulunuyoruz. Bunun bir disiplin tedbiri olmak üzere kabulü zaruridir kanaatindeyim.

Gene bizim Anayasamıyın geniş ölçüde mehzaz olarak aldığı İtalyan Anayasasında senatörlere ve milletvekillerine aynı yasama dokunulmazlıkları tanıdığı halde, İtalyan Senatosu İçtüzüğünde ve Fransız Senatosu İçtüzüğünde tamamen bunlara muvazi olan hükümler mevcut bulunmaktadır. Bu içtüzükler tercüme edilip kütüphanemize verilmiştir. İstiyen her arkadaş İtalyan Senatosu İçtüzüğü'nün 45 ve 46 nci maddelerini ve Fransız Senatosu İçtüzüğü'nün 95 nci maddesini okuyabilir. (Sen oku sesleri, şimdi oradan oku sesleri) Hayhay okuyayım efendim.

Fransız Senatosu İçtüzüğü'nün 95 nci maddesi aynen şöyledir:

Basit takbih cezasına mukavemet eden veya bu müeyyideye iki defa maruz kalan; (Bu bir numaradır, numaraları alt alta sayıyor, en sonunda celseden çıkarılacaktır)

2. — Açık oturumda zor kullanmaya muraat eden;

3. — Senatoya veya Başkanına karşı hakareten suçlu olan;

4. — Cumhurbaşkanı, Başbakanı, Hükümet üyelerine ve Anayasa tarafından derpiş edilen meclislere (yani, Anayasa Mahkemesi ve diğer bu gibi meclislere. Biz bunları almadık.) karşı küfür, tahrik veya tehditlerden suçlu olan;

5. — İşbu Tüzüğün 99 ncu maddesinin tesbit ettiği kaidelerin bir ihlâlinden dolayı takbih cezasına maruz kaldıktan sonra bu kaidelerin yeni bir ihlâlinden suçlu olan;

Her senato üyesine karşı, Senato binasından muvakkaten ihraçlı takbih cezası verilir.

II - Muvakkaten ihraçlı takbih cezası, kararın verildiği oturumu takiben on beşinci oturum gününün bitimine kadar, Senato çalışmalarına katılmaktan ve Senato binası içinde yerinden görünmekten men'i istilzam eder.

«Bakınız arkadaşlar, Senato binası içinde görünmekten dahi menediliyor.»

III - Başkan, tarafından, Senatodan çıkmak hususunda, kendisine yapılan ihtar icabeti Senato üyesinin reddetmesi halinde, oturum talik edilir. Bu halde ve keza muvakkaten ihraçlı takbih cezasının bir Senato üyesine ikinci defa tatbiki halinde ihraç, 30 oturum güne şâmil olur.

İtalyan Senatosu İçtüzüğü'nün 45 nci maddesini de müsaadenizle okuyayım:

«Bir senatörün nizamı bozması veya nâmunasip sözler söylemesi halinde Senato Başkanı kendisine ihtar da bulunur. Bu ihtar mâruz kalan senatör Senatoya bu hususta izahat verebilir.»

46 nci madde, «Aynı oturumda ikinci bir ihtardan sonra Başkan Senatoya ihtar itaat etmiyen senatörün oturum sonuna kadar salondan çıkarılmasını teklif eder. Ve daha ağır hallerde kendisine tevbih cezası verir.»

Salondan çıkarılma ve tevbih, senatörün mecliste gürültü çıkarması, veya nizamı bozması veyahut hakaretlere ve elle tecavüze kalkışması halinde, daha önceden, ihtar da bulunulmadan önce de, Senatoya teklif edebilir.

Tevbih cezası derhal salondan çıkarılmadan başka iki günden 8 güne kadar Senatoya girmenin menedilmesini gerektirir. Yukardaki fiillere girişmiş olan senatörün izahatının Senatoda dinlenmesinden sonra başkanın teklifi, müzakere edilmeksizin, ayağa kalkmak veya oturulmak suretiyle oya konur.

Efendim, bir defa bu cezanın tatbiki Başkanın elinde değildir. Başkan teklif edecek, Yüksek Heyetiniz karar verecektir. Binaenaleyh, biraz evvel Esat Çağ arkadaşımızın buyurdıkları gibi, eğer hâdisede hakaret bahis konusu değilse, takdir edecek olan Yüksek Heyetinizdir. Burada bir dâvanın savunulması bahis konusudur. Katiyen hakaret edilmek istenilmemiş kanaatine varırsanız, celseden çıkarma cezası vermiyeceksiniz. Burada Başkanın bir rolü olmayacaktır. Bu tamamen Senatonun kendi oyu ile halledilecek bir meseledir.

Son bendi üzerindeki itirazlara katılıyoruz. Hakikaten 5 nci bentdeki durum, takibi şikâyete bağlıdır. Sayın Esat Mahmut arkadaşımızın hakları vardır. Takibi şikâyete bağlı fiilleri

de kapsıyor. Bugünkü İktüzükte var. Senelerden beri mevcudolan bir hüküm. Bugüne kadar İktüzükte daha geniş olarak vardır. Bugün alehltlak memnu fiili işlemiştir. Alehltlak memnu fiil eski İktüzüğün 188 nei maddesinin 4 numaralı bendinde var. Burada, «Meclis binaları ve müstemilâtı dâhilinde memnu bir fiili irtikâbetmek», deniyor.

Biz bugünün şartlarına uygun ve daha mükemmel bir İktüzük yapıyoruz. Takibi şikâyete bağlı nisbeten ehemmiyetsiz suçları dışarda bırakacak şekilde tanzim etmek mümkün. Arkadaşlar lûtfetsinler bir önerge versinler veya biz komisyon olarak bir değiştirme önergesi verelim. Son bent, beşinci bent bu suretle halledilmiş olur.

BAŞKAN — Sayın Artus, komisyona geri verilmesi için bir tahrir vardır. Muvafakat ediyor musunuz?

İKTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S Ü.) — Komisyonun geri almasında şu mahzur vardır. Geçen celsede arkadaşlar hatırlayacaklardır. Uzun uzadıya görüşüldü ve görüşmeler Selâmi Bey arkadaşımızın tahriri üzerinde tasvipkâr bir şekilde cereyan etti. Şimdi bunu kısmen değiştirmek üzere geri alacağız, yine sonunda itirazlar olacak. Şimdi geri alırsak aynı şekilde müzakere cereyan edecek. Takdir buyurursunuz ki, bu görüşmeler çok uzadı. Bu itibarla, son bent üzerinde durulduğuna göre, diğer bir bent üzerinde de tereddütler varsa, onları da burada halletmek suretiyle maddeye matlup şekli vermek mümkündür.

Mâruzatımı hulâsa edecek olursam; bu maddeyi geri almak hence doğru değildir; çünkü, hiçbir memlekette, senatolar böyle bir müeyyiden mahrum edilmemiştir. Allah mecbur etmesin ama, böyle bir ihtiyaç daima hissedilebileceğine göre, bunu İktüzükten kaldırmak hatalı olur, kanaatindeyiz. Takdir Yüksek Heyetinizindir. İsterseniz maddeyi kaldırabilirsiniz, hattâ disipline ait kısımları tamamen de kaldırabilirsiniz; suç işlemiş veya işlememiş, ne yaparsa yapsın, herkes gelir, gider. Bu şekilde mümkün olur. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Karakurt.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Komisyon Sözcüsü Sayın Artus Beyefendi bizim noktai nazarımızı, mehaзі okumak suretiyle, mo-

tamo teyidetti. Bizim arzumuzun mehaızda aynen mevcudolduğunu gösterdi. Fransız Kanununun tercümesini okuduğu zaman Fransız İktüzüğü daima Senato salonunda cereyan eden suçlardan bahsediyor. Hiçbir zaman Senatonun haricinde işlenen suçlardan bahsetmiyor. Bizim noktai nazarımız bu. Diyoruz ki, koridorda işlenen bir suçtan dolayı bu senatörü buraya girmekten men edemezsiniz. İçeride hakaret ederse, içeride suç işlerse onun cezasını verelim. Ama dışarıda, koridorlarda bir fiilî hakaret işlemiş bir senatörü 15 gün teşriî vazifesinden men etmeye hakkımız yoktur. Fransız Parlâmentosunda buna dair bir tatbikat olmuştur. Böyle şeyler yapılmış ve muayyen birtakım hâdiseden sonra bugünkü müttekâmil hale gelmiştir. Meselâ; Sayın Artus arkadaşımız mühim bir konu hazırlamıştır. Ben buna muhalifim. Arkadaşımız kuvvetli bir hatip ve ilim adamıdır. Benim dâvamı yürüteceğine eminim. Kendisini koridor da beklerim, tam içeri gireceği bir sırada ayağına bir çelme takarım ve düşürürüm. Kalkar kalkmaz, bana «kör müsün» diyecektir. İşte hakaret teşekkül etmiştir, gelir şikâyet ederim ve Âmil Artus Bey 15 gün Senatodan çıkarılacaktır. Ben de bu vesile ile dâvayı kazanırım. Ben dâvayı kazanırım, ama memleket dâvayı kaybeder.

Biz, hakaretâmiz sözler sarf edilsin demiyoruz. Meselâ, Meclis binası içinde bir hademeye bir tokat atınca benî Parlâmentoya girmekten men mi edeceksiniz? Evet, Senato salonu içinde cereyan edecek her türlü hakaret olayları maddeye alınsın. Ama Meclis binasının koridorlarında meydana gelen olaylar bahis konusu edilemez, diyoruz. Yoksa salonda cereyan edecek hakaret fiilî elbette tecziye edilecektir. Bu bakımdan Selâmi Beyin teklifi yerindedir. Bu diyor ki, Meclis salonunda cereyan edecek hakaret suçları. Tamam. Ama koridorda değil. Fransız İktüzüğü bizim noktai nazarımızı aynen teyidediyor. Daima saydıkları hususlara dikkat ettim, hep Meclis salonunda cereyan eden hallerdir.

BAŞKAN — Sayın Üren.

SELÂMÎ ÜREN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlarım, geçen oturumlarda vermiş olduğum tahrirde 5 nei bent «Cumhuriyet Senatosu

toplantı salonunda bir suç işlenmesi, şeklinde idi. Bu şekilde kabul etmek ve anlamak tatbikat bakımından mutlak bir zarurettir.

Çünkü, dışarıya çıkarma cezası verecek olan Yüksek Heyetinizdir. Yüksek Heyetinizin bir müddet evvel veya toplantılar sırasında bir arkadaşın dışarıda bir başkasiyle vâkı münakaşasına veya işlediği bir suça vâkıf olmasına imkân yoktur. Heyetin kesin bir karar vermesi için, bu fiilin heyetin gözü önünde cereyan etmesi, adaletin tam tecellisi bakımından mutlak surette lüzumludur. Kendisinin reddettiği ahvalde hâdiseyi kimi işitmemiştir, kimisi yanlış işitmiştir. Binaenaleyh bu hususta doğru bir karara varılamaz. Eğer bu madde kalacaksa bendeniz takririn beşinci bendindeki hususun, toplantı salonunda işlenen fiile inhisar ettirilmeli ve hâdisi Divanın ve Yüksek Senatunun gözleri önünde cereyan eden bir hâdisi olmalıdır, şeklinde bırakılmasını rica edeceğim. Yoksa, aksine olursa, bizi yanlış kararlara da hi sevk edebilir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Açıklan.

CEVAT AÇIKALIN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Senatörler; benden evvel konuşmuş bulunan birçok arkadaşlarımızın tebarüz ettirdikleri bir hususta bendeniz de bittecerübe ve bizzat müşahade ettiğim bir misali zikretmek suretiyle Sayın Komisyon Başkanına bir sual irat etmek istiyorum. Çok büyük demokrasisi ve müesses parlamento düşünceleri bulunan iki memlekette memur bulunduğum zaman, sağır kulağımla, gayet iyi duyduğum bir cümleyi tekrarlıyayım. Bir hatip çıkmıştır ve demiştir ki; «Bu memleket kuruldu kurulalı ben böyle biçimsiz, böyle iktidarsız, böyle beceriksiz Hükümet görmedim.» demiştir. Ben bunu duyduğum zaman tevahhuş ettiğim halde, bu adam hakkında bir takibat yapılmamıştır. Bu İngiltere Parlamentosunda olmuştur. Bunu söyleyen adam çok mühim adamlardandır. Fevkalâde büyük bir adamdır.

Aynı lâkırdılara hemen hemen müşabih konuşmaları İtalya'da iki defa duymuşumdur. Kimse bu adamı kulağından tutup dışarıya çıkarmamıştır.

Tehdit meselesine gelince: Demin arkadaşlarımdan birisi geçen devirlerde Türkiye Büyük Millet Meclisinde cereyan eden bir hâdis-

yi anlatmışlardı. Orada da kimse onu kulağından tutup atmamıştır. Binaenaleyh, bu iki tehdit burada cari olamaz. Bu çatı altında hem sevişeceğiz, hem çalışacağız. Sövmiyelim ve sövmüyoruz. Nasıl ki, Riyaset aynı zamanda inzibatı temin ile vazifelidir. Kalkar celseyi tatil eder, Heyet bu adam hakkında alınacak tedbiri kararlaştırır. Bendeniz, başka türlü bir Parlamento tasavvur edemedim. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Sayın Artus.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, demin maddenin altını okumamıştım. Esat Mahmut arkadaşım arzu buyurdular, şimdi onu da okuyayım. İtalyan Senatosunun İktüzüğünün 46 ncı maddesinin son bendi şöyledir: «Senato binası içinde, hattâ salonun dışında cereyan edecek vahim vakalarda Başkan, Başkanlık Divanı ile müzakere ettikten sonra...»

Şimdi, bunu da nazarı itibara alarak, Komisyon olarak şunu teklif ediyoruz. Bu «tehdit» kelimesini çıkarmak. O zaman bu son bent şöyle olacaktır.

«Toplantı salonunda veyahut C. Senatosu veya Millet Meclisi binası içinde başka vahim bir suç işlemek.» Bu şekilde bir değişiklik ile umumi arzuya uygun bir metin olacaktır. Tehdit kelimesini çıkarmak suretiyle, 4 ncü bentte tahkir etmek var, tehdit etmek yok. 4 ncü bent tahkir etme diye bitecektir. 5 ncü bentte vahim bir suç olacaktır.

Arkadaşlar tasavvur buyurun öyle haller vardır ki, böyle bir müeyyidenin bulunması lüzumunu hissederiz. Beyefendinin getirdiği misal gibi değil. Dışarda öyle bir suç işlemiş olabilir ki, hakikaten bunun failinin buraya gelip oturması, birkaç gün müzakerelere katılması, burada müzakerelerin selâmetini bozabilir bir husustur. Sade bıçaklamak değil, fakat canını çıkartıncaya kadar döver, ağzını, burnunu kan içinde bırakır. Ondan sonra görürsünüz arkadaşımızın halini, döven şuraya oturur, dövülen şuraya. Kanaatimce, İzzet Birant arkadaşımızın dedikleri gibi, objektif bir şekilde nazara almamız lâzım gelir. Şu teklifimle mâkul görülüyorsa, bu şekildeki değişme ile maddenin kabul buyurulmasını istirham ederim.

BAŞKAN — (Sahir Kurutluoğlu'na) Değiş-tirgeye iştirak ediyor musunuz efendim?

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Komisyon maddeyi geri alıyorsa ben de teklifimden vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Kalpaklıoğlu sualinizde ısrar ediyor musunuz?

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Komisyon teklifini gerıalıyorsa sualımden vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Siz sualinizden vazgeçiyor musunuz?

ÖMER LÜTFÜ BOZCALI (İzmir) — Önergemden vazgeçmiyorum. Sualimden vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Efendim; Komisyon maddeyi geri alıyor.

Sayın Kalpaklıoğlu, Sayın Eyidoğan, Sayın Baltan, Sayın Cevherioğlu, Sayın Bozcalı tekliflerini geri alıyorlar.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Sayın Başkan, şifahi olarak bir teklifte bulunmak istiyorum. Bu suretle de maslahatı kolayca halletmiş oluruz. Sayın Başkanlık Divanı, Komisyona geriverilen teklifleri, eğer Komisyon da mümkün görürse ve bundan bir fayda mülâhaza ediyorsa, metnin yeniden Komisyonda kaleme alındığı ve tetkik edildiği anda bundan bizleri de haberdar ederlerse; bu husustaki yardımı bir vazife biliriz.

BAŞKAN — Komisyon Sözcüsü, bu husustaki mâruzatınızı ve talebinizi nazarı itibara alacaklardır.

Bu arada Sayın Hidayet Aydınır'ın bir önergesi vardır. Önergesinde «Çeşitli tadil takrirleriyle Komisyona geri verilen 139 neu ve mütaakıp maddelerin yeni metinleri ve gerekçeleri basılıp dağılmamıştır. Hangi takririn hangi gerekçe ile ret veya kabul edildiği komisyonce yazılıp basılmadan ve incelenme imkânı sağlanmadan salim bir neticeye varılamıyacağından bunların ikmali için maddelerin komisyona geri verilmesini arz ve teklif ederim.» Demektedir.

Bunun ikinci kısmından ziyade birinci kısmı üzerine komisyonun dikkatini çekerim. Çeşitli değişmelerle komisyona geri verilen maddelerin mümkün mertebe basılarak üyelere dağıtılma imkânı hâsıl olsun ki, üyeler de bu maddeler üzerinde fikirlerini izhar edebilsinler.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ AMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Bu işi Başkanlık Divanı yapacaktır.

BAŞKAN — Siz tekliflerinizi verirsiniz Başkanlık Divanı derhal bastırır. Fakat bize teklifler geç geliyor.

Efendim; vakit bir hayli ilerledi. Üye sayısı da azaldı.

10 Ocak Perşembe günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 17,50